

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:2759

av Tomas Tobé m.fl. (M, FP, C, KD)

Obligatorisk gymnasieskola och krav på
högskolebehörighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gymnasiestudier ska vara frivilliga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska vara en rättighet och inte en skyldighet för elever på gymnasiets yrkesprogram att läsa in högskolebehörighet.

Motivering

Alliansregeringen har flyttat ned kunskapsuppföljningen tidigare i åldrarna och förtydligade kunskapsmålen. Idag upptäcks elever som behöver stöd tidigare. Tyvärr är det fortfarande så att de flesta inte får det stöd de behöver förrän i årskurs åtta eller nio i grundskolan. Vi menar att det behövs mer särskilt stöd och att det ska komma tidigare. Vi måste även satsa på lärarna. Fler skickliga lärare är avgörande för att höja elevers kunskapsresultat.

Grunden för att klara gymnasiet läggs i grundskolan. Efter nio år ska alla elever ha förutsättningar att gå vidare till gymnasiet. Tyvärr når fortfarande inte drygt en av tio behörighet till gymnasiet. Huvuddelen av den gruppen påbörjar ett introduktionsprogram och drygt en tredjedel av dem går senare vidare till ett nationellt gymnasieprogram. Men merparten i den gruppen avslutar aldrig gymnasiet och det kommer inte ett obligatorium råda bot på.

Av de som är behöriga går 98–99 procent vidare till ett gymnasieprogram. Men bara drygt 7 av 10 som studerar på ett nationellt program avslutar det inom tre år. Inom fem år har drygt 8 av 10 avslutat gymnasiet. Då är eleverna 20 år gamla. En skolplikt till 18 års ålder skulle därför få en mycket liten effekt för att lyckas få fler att avsluta gymnasiet.

Svårare att få jobb utan gymnasieexamen

Enligt betänkandet Ungdomar utanför gymnasieskolan – ett förtydligat ansvar för stat och kommun (SOU 2013:13) lämnar fler än 30 000 ungdomar gymnasieskolan i förtid varje år. Detta är en stor utmaning i en tid då en gymnasieexamen många gånger är en förutsättning för att få ett jobb.

Sverige är ett kunskapsintensivt land och det ställs höga utbildningskrav för att få ett arbete. Jämfört med många andra länder i EU är andelen lågkvalificerade jobb liten här. I grunden är det bra att vi har höga ambitioner, men det får inte leda till utslagning. Det är tydligt att vi idag har en strukturell arbetslöshet bland ungdomar utan gymnasieexamen och för att möta det behövs en rad insatser.

Alliansregeringen har genomfört en rad åtgärder för att fler ska nå kunskapsresultaten i skolan och klara kunskapsmålen samt föra fler närmare arbetsmarknaden:

- Vi har lagt om svensk skola i grunden för att stärka kunskapsinnehållet och bryta vänta och se mentaliteten. Vi menar att alla elever ska ges förutsättningarna att nå kunskapsmålen i grundskolan för att ha en bra grund att stå på inför gymnasiet.
- Vi har infört en ny gymnasieskola som är mer individanpassad, med en yrkesförberedande och en studieförberedande examen.
- Vi har infört lärlingsutbildningar på gymnasiet för att de som vill lära sig ett yrke snabbt ska få praktisk erfarenhet.
- Vi har bytt ut kommunernas informationsansvar mot ett mer långtgående aktivitetsansvar.
- Vi har sänkt kostnaden att anställa unga.
- Vi har byggt ut möjligheterna att bli lärlingar efter gymnasiet och vi har infört yrkesvux.

Obligatoriskt gymnasium är en felriktad reform

Skolverket visar att andelen elever som avbryter sina studier eller inte lyckas nå godkända betyg är som störst i årskurs 3. Detta mönster är särskilt tydligt för dem som tar fyra eller fem år på sig, men ändå inte lyckas nå ett godkänt slutbetyg.

Att införa ett obligatorium till 18 års ålder skulle i praktiken inte innebära någon förändring från dagens läge. De flesta elever går årskurs ett och två i gymnasiet sedan hoppar de av i årskurs tre. Eftersom de flesta elever fyller 18 år i årskurs tre skulle de därför fortfarande ha möjligheten att hoppa av gymnasiet då.

Högskolebehörighet

Regeringen avser även att återinföra kravet att alla gymnasieutbildningar ska leda till högskolebehörighet. Med GY11 förändrade alliansregeringen gymnasieskolan för att den skulle passa varje elev bättre. Vår utgångspunkt var att fler ska få möjlighet till en gymnasieexamen. Vi ville stoppa den utslagning som blev allt vanligare.

Forskningen är tydlig med att den stora programgymnasieformen som infördes i början av 90-talet och som innebar att alla program blev treåriga och gav behörighet till högskolan var ett svårt slag mot ungdomar från icke akademiska hem. Två rapporter från IFAU visar att ett ökat inslag av teoretiska studier för yrkesprogrammen slog direkt mot elever på yrkesprogrammen från arbetarhem. Nu vill regeringen tillbaka till den gamla utslagningsskolan.

Dagens elever uppskattar den nya gymnasieskolan som den är. Enligt en studie av Lärarnas Riksförbund från 2011 framgår det att endast 6 % av samtliga elever övervägde ett yrkesprogram men valde ett högskoleförberedande på grund av behörigheten. Undersökningen visar också att hälften av eleverna som gick yrkesprogram aktivt valde kurser för allmän behörighet. Och när de fick frågan ansåg 56 % att de föredrog en gymnasieskola där de själva fick välja om de ville läsa in högskolebehörighet, medan endast 29 % tyckte det var bättre med ett tvång.

Studiemotivation kan inte lagstiftas fram

Gymnasieskolans utmaning är inte att det saknas obligatorium. Det handlar istället om hur elevernas studiemotivation ska höjas. I en skola utan möjligheter för eget val är det kreativiteten och lusten att lära som får ge vika.

Självklart ska fler påbörja och avsluta gymnasiet. Men vägen dit är inte genom obligatorium utan med hjälp av tidigare stöd i grundskolan, fler skickliga lärare och mer

undervisningstid. Vi vill att alla elever ska avsluta gymnasiet. Det bästa sättet att nå dit är att ge varje elev en bra grund att stå på, hög kvalitet på gymnasieprogrammen och lärmiljöer som uppmuntrar till inläring och studiemotivation.

Tomas Tobé (M)

Christer Nylander (FP)

Ulrika Carlsson i Skövde (C)

Annika Eclund (KD)